

Infrastrukturdepartementet

I2020/03221

Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Villaägarnas Riksförbund, som företräder ca 300 000 medlemshushåll över hela landet, har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat ärende.

Villaägarnas ståndpunkt

Villaägarna avstyrker förslaget.

Villaägarna anser inte att överrullning av intäktsramar är önskvärt då det indikerar att elnätsbolagen inte har gjort de investeringar som är nödvändiga inom utsatt tid. Istället borde de intäktsramar som inte har utnyttjats gå tillbaka till kundkollektivet i form av lägre elnätsavgifter.

Tillsatt utredning för skärpt elnätsreglering

Genom olämplig utformning av elnätsregleringen 2012 – 2015 fick elnätsföretagen för vida intäktsramar. Trots kraftiga avgiftshöjningar fanns ca 30 miljarder kronor kvar vid utgången av 2019. Regeringen har försökt stoppa utnyttjandet av dessa medel, men det har visat sig svårt av juridiska skäl. Skrivningarna i förarbetena till ellagen är luddiga och elnätsbolagen har dessutom obegränsade ekonomiska möjligheter att processa i domstol.

Regeringen bör erkänna misstagen vid utformningen av regleringen och poängtera att de förväntar sig samhällsansvar och kundhänsyn av elnätsföretagen, som beviljats rätt att utnyttja sina lokala monopol. Företagen ges nu möjlighet att skylla ifrån sig och säga att de bara följer de regler som givits. Det hela är mycket provocerande.

Villaägarna vill samtidigt poängtera att det inte är alla elnätsmonopol som maximerar sina monopolvinster. Kommunala bolag ägs av folkvalda politiker och de kan påverka prissättningen via ägardirektiv. Det visar sig också i prissättningen. Villaägarna har nyligen tagit fram en rapport som visar att priserna i ett privat elnätsbolag i snitt ligger cirka 2 500 kr/år högre än i ett kommunalt bolag. Prisskillnaden är ett tydligt bevis på att elnätsregelringen är för svag.

De statliga elnätsmonopolen håller dock klart högst priser, vilket är anmärkningsvärt. Där måste priserna sänkas med i genomsnitt ca 4 500 kr/år för att hamna på samma nivå som de kommunala elnätsbolagen. Man kan se detta som att människor som bor på orter där ett statligt bolag äger elnätet tvingas betala en dold statlig skatt. Regeringen måste se till att minska den höga monopolprissättningen via sina ägardirektiv.

I stället för att föra dialog med branschen, borde regeringen tillsätta en statlig utredning med ett tydligt direktiv att få ned elnätsbolagens monopolprissättning. Regleringen måste ha fokus på den svagare parten, det vill säga kunden. Att dra frågan i långbänk genom samtal och dialog, göder bara de redan övergödda elnätsbolagen.

Öronmärk pengar till energilager

Om nu riksdagen likväl finner att överrullning ska tillåtas, bör dessa gå till åtgärder som på kort sikt kan lösa kapacitetsbristen i elnäten. Mot bakgrund av att det i genomsnitt tar 15 år från planering till färdigt projekt att få till stånd nya elledningar, borde istället det extra investeringsutrymme öronmärkas till investeringar i energilager såsom exempelvis batterilager eller vätgaslager. Om inte detta sker, kommer många villaägare drabbas av både högre priser och problem med elförsörjning.

Därför bör de lagförslag som Energimarknadsinspektionen lämnar avseende energilager i sitt regeringsuppdrag Ren energi inom EU, Ett genomförande av fem rättsakter, Ei R2020:02 skyndsamt införas i ellagen (1997:857).

Vätgas har potential att lösa en del av kapacitetsbristen i elnäten, då denna kan skeppas med lastbil, tåg eller båt från områden med överskott på el till områden med brist och den går också att tillverka på plats på de tider och dagar när det inte råder kapacitetsbrist i elnäten. Det är dessa möjligheter som EU och många av dess medlemsländer gett uttryck för i sina vätgasstrategier.

Givet de enorma problem Sverige står inför när det gäller kapacitet i elnäten, är det anmärkningsvärt att Sverige har halkat efter i utvecklingen kring vätgas och ännu inte har tagit fram en vätgasstrategi.

Villaägarnas Riksförbund

Kenneth Kanckos
Tf Förbundsdirektör